

HORVÁTH-LUGOSSY GÁBOR

A közgazdász Horváth János

Bevezetés: az egyoldalú Horváth-kép

Horváth János (Cece, 1921. november 7. – Budapest, 2019. november 25.) közgazdász, kisgazda politikus nagyapám testvére volt, így számomra természetes, hogy nemrég bekövetkezett halála után a kéziratok hagyatékának gondozását, rendezését a legnagyobb precizitással, a legapróbb részletekig elvégzem. Nagybátyám szellemiségének több összetevője közül mindenképpen meg kell említeni azt az alázatot, szolgálatot és odaadást, amit a magyar nép felé természetesen és állandóan tanúsított. Talán az előzőekből fakadt, hogy életében a tudás (tudomány) iránti vágya sosem volt öncélú, amit jól példáz az is, hogy könyveinek egy részét a Károli Gáspár Református Egyetemre, míg másik felét szülőhelyére, a cecei könyvtárba szállították. Mindezekről még életében rendelkezett. Itt az ideje, hogy Horváth János személyét, sokoldalúságát minél jobban megismerje az utókor. Ennek a publikációnak is célja, hogy felvillantson néhány olyan új, inkább közgazdaságtani momentumot életéből és munkásságából, amelyek eddig kevésbé voltak ismertek. Írásomban előrevetíték egy Magyarországon széles körben nem ismert Horváth-kötetet, amelyet a közeljövőben részletesen szándékozok feldolgozni.

Horváth János (1921–2019)

Horváth János személye és tevékenysége máig a történelmi kutatások homlokterében áll, több életrajzi és interjúkötet jelent meg róla, ugyanakkor ezek főként a „politikus Horváth Jánosra” koncentráltak. Megnézve az elérhető szakirodalmat, illetve az interneten elérhető népszerűsítő oldalakat, látszik, hogy azok elsősorban Horváth politikusi pályájának bemutatására fókuszáltak és közgazdasági tevékenysége viszonylag háttérbe szorult. A Wikipedia mindössze ennyit ír saját közgazdasági munkásságáról:

1958 és 1966 között hallgatott közgazdaságtant a Columbia Egyetemen, ahol meg is szerezte közgazdaság-tudományi doktorátusát. Amerikai tanulmányainak befejezése után az egyetem oktatója, majd 1968-tól a Butler Egyetem közgazdászprofesszora lett. Kutatási területe az infláció, a munkanélküliség, az agrárszféra és a növekedés témakörét ölelték fel. A rendszerváltás után többször hazalátogatott, 1997-ben költözött végleg Magyarországra. A Corvinus Egyetem vendégprofesszora volt.¹

¹ [hu.wikipedia.org/wiki/Horváth_János_\(politikus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Horv%C3%A1th_J%C3%A1nos_(politikus)) Letöltés időpontja: 2022. január 21.

Ennél bővebben ír életrajzírója, aki fel is hívja arra a figyelmet, hogy az USA-ban, angol nyelven írt közgazdasági munkái kevés érdeklődést váltottak ki idehaza:

Közgazdasági tevékenységét sajnos nehezen lehet itthon megismerni, mivel munkáit döntően Amerikában publikálta, és máig sincsenek magyarra lefordítva. Hazatérése után pedig inkább gyakorlati, tanácsadói, mint elméleti szerepet vállalt. A Columbia Egyetemen szerzett tudományos fokozatot az 1960-as években. Doktori értekezésének témájául a fejlődő országoknak nyújtott amerikai és más nemzetközi segélyek, fejlesztésre átadott források hasznosulásának kutatását, a külföldi pénzeszközök hazai elosztását, azoknak a befogadó országok fejlődésére gyakorolt hatását, a nemzeti burzsoázia kiépülésében játszott szerepét, a társadalmi és gazdasági folyamatokban tetten érhető változások vizsgálatát választotta. Ha e témakör hallatán most valakinek deja vu érzése támad, folytathatná, aktualizálhatná ezeket a kutatásokat! A professzor modellt is alkotott az átadott eszközök társadalmi-gazdasági hasznosulásának méréséhez. Az úgynevezett Grants Economy megalapozói között tartják számon. A '70-es években a liberális gazdasági szemlélet elterjedésének időszakában amerikai nagyvállalatok mintáján vizsgálva elemezte és mutatta ki a Smith-i 'láthatatlan kéz' szerepének helytelen értelmezését. Rámutatott, hogy a konszernnek, monopóliumok létrejöttére és az árakra gyakorolt befolyásuk mögött milyen gazdasági problémák felerősödésére kell számítani. Felismerte, hogy az egymással összejátszó monopóliumok hogyan torzítják el, változtatják meg a szabadpiaci mechanizmusok érvényesülését.²

Horváth János életéről rendelkezésre állnak vele készült interjúkötetek is. Például: *Élő történelem. Horváth Jánossal, a parlamenti képviselők doyenével beszélget Spanghel Péter.*³ A könyv egyike annak a háromnak, amely az elmúlt 10 évben Horváth Jánosról megjelent. Mint a cím is jelzi, ez egy beszélgetés, lábjegyzeteket, szövegkritikát nem tartalmaz. A kötet mégis fontos, nem csak a tartalma okán, hanem az is, hogy Horváth mit tartott fontosnak elmondani 2012-ben, azaz recepciótörténeti értéke van, illetve az ott elhangzottakat össze lehet vetni a szakirodalmi adatokkal. A következő kötet *Az élet sava-borsa. Horváth János életregénye.*⁴ A kötet kronologikusan halad és nagy szakaszokra osztja Horváth életét, ugyanakkor tematikus bontást is használ. Például az első rész első fejezetében kapott helyet „A gyermekkor” vagy az „Egyetemi évek”. Ugyanakkor a második rész már tematikus, olyan egységekkel, mint: „A magyarok Amerikában” vagy „Az én utam”. Mindössze szűk 20 oldal enged betekintést abba, hogy az interjú készítésekor Horváth hogyan látta

² MENYHÁRT Ferenc–ZSIROS Mária: A „gazdasági kinövekedés” profétája volt hazánkban is. duol.hu/helyi-kozelet/2021/11/a-gazdasagi-kinovekedes-profetaja-volt-hazankban. Letöltés időpontja: 2022. január 26. Kiemelés tőlem.

³ Budapest, Kairoosz, 2012.

⁴ Riporter: ZSIROS Mária, MENYHÁRT Ferenc. Budapest, L'Harmattan, 2018.

az 1945–49 közötti időszakot. Az interjú alanyának egyik központi kérdése volt a szövetkezeti rendszer megvalósításának ötlete és kudarca. Horváth a kommunista nagyüzemi TSZ-t lényegében a feudális nagybirtokkal tartja egyenértékűnek, és 1945-ben a dán mintájú kisüzemet, a későbbiekben pedig a szocializmus alatt megvalósult háztáji gazdaságot látta működőképesnek. Ez jól tükrözi azt a korabeli kispazda gondolatot, amely szerint a kis és középgazdaságnak (ma azt mondanánk kis és középvállalkozónak) van gazdasági motor funkciója a hazai mezőgazdaságban. Horváth későbbi közigazdász tevékenységéről, a *grants economy* ról, a segélyezési politikáról is van némi szó a kötetben,⁵ de az általam a továbbiakban bemutatandó, talán legfontosabb ilyen témájú kötete nem jelenik meg. És végül rendelkezésre áll a *Két pogány közt, törhetetlenül. Horváth János és az ország háza* c. kései, 2018-ban megjelent könyv,⁶ amely szintén nem Horváth közigazdász tevékenységére fókuszál.

Horváth „korai” közigazdász tevékenységének kontextusa

A Horváth gazdasági tevékenysége iránti viszonylagos érdektelenség azért is meglepő, és ilyen témájú publikációknak azért is van létjogosultsága, mert ő már 1945-től közigazdász minőségében vett részt a kispazda kormányzat munkájában. A világháború után, 1945 nyarán a kispazdák célkitűzései az újjáépítés és kibontakozás programjával egészültek ki:

A megmaradt magyarság az ország romjai fölött áll. Ilyen körülmények között első feladatunk a rend teljes helyreállítása. Azután gondoskodni kell a nemzet legegyszerűbb életfeltételeiről, tehát meg kell teremtenünk gazdasági életünk új alapjait, meg kell indítani a termelőmunkát, hogy kenyere és munkája legyen a haza minden dolgozó fiának. Ha a rend, kenyér és munka biztosítva lesz, valójában csak akkor gondolhatunk a nemzet politikai életének meghatározására, az új társadalmi formák s a részletkérdések kidolgozására és megvalósítására.⁷

⁵ Uo. 196–206, 213–217.

⁶ Riporter: CSÚRI Ákos. Budapest, Cvikker Média, 2018.

⁷ A Független Kispazda-, Földmunkás- és Polgári Párt programja: rev.hu/sulinet45/szerviz/dokument/FKGP.htm Letöltés időpontja: 2021. december 26. Kiemelés tőlem. A webhely idézi: Magyar Történelmi Szöveggyűjtemény 1914–1999. Szerk.: ROMSICS Ignác, I. köt. Budapest, 2000. 404–411.; A kispazdák programja szintén megtalálható: BALOGH Sándor – IZSÁK Lajos: Pártok és pártprogramok Magyarországon (1944–48). Budapest, 1977. 175.

A kisgazdák programja összességében így foglalható össze:

A kisgazdák programja 1945-ben⁸

<i>Szabályozandó terület, problémakör</i>	<i>Megoldás (kulcsszavakban)</i>
Közrend biztosítása	Nem teljes szabadság
Gazdasági élet újjászervezése	Gazdasági demokrácia
Földreform	Mindenkinek adni
Paraszttság jövője	Fejlesztés
Gazdaságpolitika rendezése népi alapon	Érdekképviseléssel
Paraszttság munkaideje	Munkidő csökkentés
Életlehetőségek átmeneti szabályozása	Jövedelemmegosztás szabályozása
Érdekképviseltek átszervezése	Mezőgazdasági érdekképviselő erősítése
Szövetkezetek	Kapitalista tevékenységük megszüntetése
Adózás	Egyszerűsítés, alapja a jövedelemadó
Szociális intézkedések	Igazságos, szociális biztonság mindenkinek
Egészségügyi gondozás	Körorvosi intézmény, mozgó rendelők
Közoktatás	Ingyenes iskoláztatás
Szakképzés	Tanonc, téli gazdasági és mezőgazdasági szakiskolák
Támogatás az ipari munkásoknak	Munkaidő szabályozás, biztosítás, tanoncképzés
Iparosok, kereskedők	Hitel, szabad verseny
Közhivatalok újjászervezése	Egyszerűsítés, „népetszeretőbbé” tétel
Köztisztviselők életviszonya	Kevesebb, de jobban élő tisztviselő
Értelmiség	Életszínvonal javítása
Hadsereg	Népi hadsereg
Kormányforma	Alkotmányos népképviselői alapú demokrácia
Szabadságjogok	Mai értelemben vett összes emberi jog biztosítása
Választójog	21 felett mindenkinek titkos választójog
Külpolitika	Német orientáció vége

Mindamellet, hogy Horváth a 24 kormányzati programpontról 9-ben volt érintett, egyik kiemelt szakterülete a szövetkezeti törvény⁹ megalkotása volt, amit számos korabeli lap is tanúsít.¹⁰ Több helyen olvasható, hogy mint a törvényjavaslat gazdája, a parlamentben is fősónoka volt. Huszonéves parlamenti képviselőként

⁸ BALOGH-IZSÁK: Pártok és pártprogramok... i. m. 175–184. oldalak alapján kivonatolva.

⁹ 1946. évi IX. törvénycikk a telepítésről és a földreform befejezésének előmozdításáról.

¹⁰ Népszava 1945. november 30. 5.; Kossuth Népe 1946. május 25. 4.; Világ 1946. május 23. 1. oldal; Felvidéki Népszava 1946. szeptember 4. 2.; Miskolci Hírlap 1946. szeptember 4. 1.; Felvidéki Népszava 1946. december 5. 1.; Miskolci Hírlap 1946. december 5. 2.; Kis Újság 1946. december 6. sz. 2.; Kis Újság 1947. február 6. sz. 3.

közgazdasági tudására vonatkozóan is már nemzetközi kitekintéssel rendelkezett. A szövetkezeti törvény előadójaként mintaszerűen ötvözte és használta a politikusi és közigazdász ismereteit. Ismerte a paraszti (kiszgazda) világ minden oldalát.

A tervezet ismertetésekor külön kitért a nemzetközi szövetkezeti mozgalom történetére. Álláspontja szerint a tőke és a munka harcának megindulásakor jött létre a szövetkezeti eszme. Szónoklataiban rámutatott a szövetkezeti rendszer általa helyesnek vélt azon alapjaira, amelyeket az évtizedek alatt szerzett, egyre erősödő (nemzetközi) közigazdász tudása is mindinkább alátámasztott, de már akkor, 1945-ben is megállták helyüket. Horváth e téren olyan téziseket vallott, mint hogy a szabad szervezkedés biztosítása, gazdasági demokrácia nélkül nem lehet valódi demokráciáról beszélni. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a demokrácia érvényesülésének hiánya kihat a társadalom gazdasági teljesítőképességre – negatív irányba.¹¹

Származása és tanultsága miatt összekötő kapocs volt a föld megművelői és a nemzetgyűlés között. Tudta, hogy a parasztságban megvan szövetkezéshez szükséges hajlam, akarat, de azt is világossá tette, hogy amennyiben nem ők vezetik a szövetkezeteket, úgy bizalmatlanok azzal szemben.¹²

Sorozatosan szólalt fel az ügyben; 1946. május 23-án Rónai Sándort a Magyarországi Szociáldemokrata Párt részéről a kereskedelem- és szövetkezetügyi minisztert interpellálta a szövetkezeti kérdés rendezetlenségéről.¹³ Ugyanerről az interpellációról a Kis Újság Horváth közigazdász oldaláról így tudósít:

Horváth János (kiszgazda) interpellációjában azt kérdezte, hajlandó-e a kormány a magyar nép tulajdonát képező országos szövetkezeti szervezet demokratikus újjászervezését a szövetkezeti tagok érdekeinek megfelelően rendezni, vagyis a magántulajdont és a demokráciát a gazdasági életben biztosítani?¹⁴

A fentiekből kitűnik, hogy 1945-től a még csak 25 éves Horváth János a nemzetgyűlés tagjaként egyszerre gyakorolta a politikusi hivatását, és az akkor még frissen szerzett, de már magabiztos közigazdász tudását. Ezek a rendkívül kemény, diktatúrák által terhelt évek nem sok jót ígértek egy tehetséges fiatal számára, Horváth politikai és közéleti szerepvállalásai, felszólalásai, meglátásai mégis jó előre mutatták a nemzetközi elismertségű politikai és közigazdász professzori életpályát.

Jelen publikáció terjedelme miatt nem taglalhatja Horváth János tanulmányait, tudományos életútját. Külön írást érdemel Horváth magyar tanulmányai utáni amerikai egyetemi képzése, annak időszaka, valamint tanári működése. Nem léphetünk azonban tovább az általa is gyakran külön kiemelt Columbia Egyetemen órá nagy hatással lévő tanárai említése nélkül. Horváth professzorrá válásban nagyon fontos szerepe volt William Vickrey professzornak, aki 1996-ban Nobel-dí-

¹¹ Kis Újság 1946. december 6. sz. 2.

¹² Uo.

¹³ Világ 1946. május 23. 1.

¹⁴ Kis Újság 1946. május 24. 2.

jat kapott az aszimmetrikus információ alatti ösztönzők közgazdasági elméletével kapcsolatos kutatásért, James Mirrlees-szel együtt.

Tanította továbbá Arthur F. Burns, aki hat amerikai elnök (Dwight Eisenhower, John F. Kennedy, Richard Nixon, Jimmy Carter, Ronald Reagan, George H. W. Bush) tanácsadója volt. 1953 és 1956 között Eisenhower elnök alatt a Gazdasági Tanácsadói Tanács elnöke, majd 1969-ben Richard Nixon elnök első tanácsadója, 1970 és 1978 között pedig az Amerikai Egyesült Államok Központi Bankrendszerének az elnöki tisztségét töltötte be. 1981-ben Ronald Reagan elnök 5 évre az Amerikai Egyesült Államok nyugat-németországi nagykövetének nevezte ki.¹⁵ Itt érdemes megemlíteni, hogy ekkor Horváth János Ronald Reagan gazdasági tanácsadója volt.¹⁶

A tanára volt többek között Peter Bain Kenen, akit Horváth nagyon liberálisnak tekintett (nem a hayeki értelemben).¹⁷ Kenen legismertebb elmélete az optimális valutaövezetekre vonatkozik, amelyben kifejti, hogy a diverzifikált hazai termelésű országok csoportjai nagyobb valószínűséggel alkotnak optimális valutaövezeteket, mint azok a csoportok, amelyek tagjai erősen specializálódtak.

A fentiekből kitűnik, hogy Horváth szinte minden közgazdasági irányzat kiemelkedő tudósaitól tanulva alakíthatta ki saját közgazdasági szemléletét, de végig megtartotta fiatal korában tanult értékrendjét.

Szintén itt és most nincs lehetőség bemutatni teljes közgazdász munkásságát, de kitérek egy 1976-ban megjelent tanulmánykötetére, amely a maga korában tanúbizonyosságul szolgált arra, hogy Horváth a nemzetközi közgazdaságtudományi világ kiemelkedő tagja volt.

Egy – Magyarországon – elfeledett kötet¹⁸

A mintegy 100 oldalas kismonográfiát tudomásom szerint részletesen eddig nem elemezték, bár hivatkozták, főként közgazdászok, illetve magyar nyelvre lefordítva eddig nem jelent meg. Ez felveti annak jövőbeni lehetőségét, hogy már csak a téma jelentősége miatt is érdemes lenne magyar fordításban, kritikai kiadásban újra közzétenni ezt a hézagpótló kötetet.

A kötet nyelvezetében, felépítésében és tartalmában is higgadt, fegyelmezett, analitikus elme nyilvánul meg, a professzionális tudós-közgazdász. Horváth már a kötet elején leszögezi, hogy közismert tény (1976-ban!), hogy a kínai gazdasági segélyezés folyamatos növekedése a kínai gazdasági expanziót és a már megszerzett

¹⁵ archives.lib.duke.edu/names_Burns_Arthur_Frank_1904-1987; csmonitor.com/1985/0319/oburns.html Letöltés időpontja: 2022. február 14.

¹⁶ freedomfighter56.com/pdf/JanosHorvath_E.pdf

¹⁷ nationalreview.com/2014/01/freedom-fighter-part-ii-jay-nordlinger/ Letöltés időpontja: 2022. február 14.

¹⁸ Janos HORVATH: Chinese Technology Transfer to the Third World. A Grants Analysis. USA, Praeger, 1976.

pozíciók megtartását és erősítését szolgálja.¹⁹ Arra is felhívja a figyelmet, hogy a segélyezés mértékének adatszerű feltárása önmagában is problémás, mivel nincsenek megbízható, átfogó és részletes adatok, részben azért, mert ezek kiadása szembe megy politikai érdekekkel.²⁰ Éppen ezért a kötet elsődleges célja egyáltalán felmérni a kínai segélyek értékét, teljes terjedelmét.

Horváth egyből hoz egy plasztikus példát arról, hogy mit is ért gazdasági segélyezés alatt: Kína 1969-ben 41 millió USA dollárnyi (Horváth végig ebben számol) összeget ajánlott Guineának vasút és kikötők fejlesztésére úgy, hogy azt 30 év alatt részletekben kell visszafizetnie kamatmentesen, de csak az első 10 év eltelte után kell megkezdenie a törlesztést.²¹ Horváth arra jut, hogy az általa vizsgált időszakban, 1957 és 1974 között a kínai gazdasági segélyek hozzávetőleg 40% ilyen jellegű fejlesztésekre megy, 33%-a alapanyagokra, 15%-a könnyűipari beruházásokra, 6%-a nehézipari fejlesztésekre, 6%-a pedig vegyes beruházásokra.²²

Horváth adatai alapján 1957 és 1974 között 47 fejlődő ország kapott 3,5 milliárd dollárt, és a fő célterület Afrika, mivel e régiónak Kína 1886 milliárd dollárt adott segélyként. A második helyezett Dél-Ázsia, a harmadik pedig a Közel-Kelet. Ezen időszak segélyezési programja 4 részre osztható: (1) 1957–1960, „*entering the arena*”, Kína színre lépése a gazdasági küzdőtéren, (2) az expanziós szakasz 1961 és 1965 között, (3) a visszaesés időszaka 1966–1969 között, (4) és végül a zárószakasz 1970 és 1974 között, amelyben egy csökkenő segélyezési tendencia figyelhető meg: míg 1970-ban Kína még 750 millió dollárt helyezett ki, 1974-ben már csak 197 millió dollárt.²³ Szintén meglepő, hogy Kína tagja volt a kommunista blokk segélyezési programjának is, azonban itt a pénzvisszafizetési feltételek kedvezőtlenebbek voltak!²⁴

Horváth „*grant analysis*” elméletét nem csak leírja, adatozza, de példával is szemlélteti a következőképpen: 1961-ben Kína 30 millió dolláros kölcsönrel finanszírozta Indonéziában textilültetvények és rádióállomások létesítését. Ezt Indonéziának 2%-os kamattal, 1 év visszafizetési moratórium után 10 év alatt kellett visszaadnia. Ugyanebben az évben Mali csak 20 millió dollár hitelt kapott cigaretta- és textilgyárak alapítására, de 0% kamattal, és 20 évnnyi moratórium után kellett 10 év alatt visszafizetnie. Azaz csak a kölcsön összegét tekintve Indonézia „járt jobban”, valójában azonban a „*grant value*” (segélyezési érték) Mali számára jóval magasabb.²⁵ Lényegében ez a példa mutatja Horváth elméletének lényegét: nem csakössze-

¹⁹ Uo. 1.

²⁰ Uo. 5.

²¹ Uo. 6. (Ezt a témát viszi tovább VÁRI Sára: A kínai fejlesztési együttműködés Afrikában az ezredfordulót követő évtizedben. *Külgazdaság* 2016. (LX.) szeptember–október 71–94. kulgazdasag.eu/api/uploads/05_vari.pdf Letöltés ideje: 2021. január. 26. Hozadékkal kecsegtetne a későbbiekben Horváth kutatási eredményeit összevetni a későbbi kutatások eredményeivel.)

²² Uo. 7.

²³ Uo. 19.

²⁴ Uo. 23.

²⁵ Uo. 40–41.

rűen, hanem strukturálisan, az egyéb segélyelemeket is vizsgálva értelmezte a kínai gazdasági segélyek szerkezetét.

Kötetének zárásában Horváth, elemezve a kínai segélyrendszer eredményeit és hatásait, arra jut, hogy bár politikai körülmények gyakran hatnak a kínai gazdasági egyezményekre, mégis a kínai törekvések teljesen racionálisak. Kína mint elsődleges nyeresztermékek nagybani felvásárlója jelenik meg, támogatja a helyi piacok fejlesztését, cserében az ottani nyersanyagokért.²⁶

Összegzés

Horváth János hosszú és tevékeny életet élt, számos interjút adott, pályája jól nyomon követhető. Interjúiban beszélt közgazdasági tevékenységéről, idehaza azonban nem ez kapott hangsúlyt. Jelen tanulmány célja az, hogy röviden bemutassa és kontextusba helyezze tudományos tevékenységének egyik fontos elemét, angol nyelven megjelent kismonográfiáját Kína segélyezéspolitikájáról. A kötet rendkívül adatgazdag és aktuális volt a saját korában, hiszen éppen az 1970-es években került Kína az amerikai érdeklődés középpontjába, így jöhetett létre Richard Nixon és Mao Ce-Tung találkozója 1972-ben. Horváth viszonylag hamar felismerte kutatása időszerűségét, jelentőségét és aktualitását. Elmélete és munkássága a jelenben is különös jelentőséget kap, tekintve például a jelenkori migrációt, a nemzetközi segélyezést, valamint Kína gazdasági szerepét és jelenlegi expanzióját is.

Nem szabtam célul, hogy magával a kínai segélyezési rendszerrel foglalkozzak, reflexióm elsődleges célja az volt, hogy bemutassam Horváth János eredményeit ebben a témában. Mégis jelen tanulmány keretein túl, kitekintés jelleggel szeretném igazolni Horváth kötetének elvülhetetlen fontosságát. Vári 2016-ban a szakirodalmat idézve ezt írja:

Kína az ezredforduló óta egyre markánsabb donorszerepet tölt be a nemzetközi fejlesztési együttműködési rendszerben. Afrika súlya felértékelődött, Kína stratégiai partnerének tekinti a fekete kontinenst, segélyeinek közel fele ide áramlik. [...] Kína sajátos, egyedi jellemzőkkel bíró segélyezési modellt alakított ki: ragaszkodik az egyenlőségen és a kölcsönös előnyökön alapuló segélyezéshez, a lényeges eredményekre koncentrál, nem szab politikai feltételeket és lépést tart az idők változásával.²⁷

Tulajdonképpen Horváth ezt már 1976-ban megállapította, ami mutatja azt, hogy a kínai segélyezési célok nem változtak, és sajnós azt is jelzi, hogy Horváth kötete Magyarországon érdemén aluli tudományos jelenléttel és ismertséggel bír. Külföldön többen idézik.

²⁶ Uo. 66.

²⁷ VÁRI i. m. 71.

Bibliográfia

1946. évi IX. törvénycikk a telepítésről és a földreform befejezésének előmozdításáról. rev.hu/sulinet45/szerviz/dokument/FKGP.htm
- A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt programja. rev.hu, 2022.
- Arthur F. Burns papers, 1911–2005 and undated, bulk 1940–1987, DUKE University, Libraries, Archives & Manuscripts 2022. archives.lib.duke.edu/catalog/burnsarthur
- BALOGH Sándor – IZSÁK Lajos: Pártok és pártprogramok Magyarországon (1944–48). Budapest, Osiris, 1977.
- CSÚRI Ákos: Két pogány közt, törhetetlenül. Horváth János és az ország háza. Budapest, Cvikker Média, 2018.
- Felvidéki Népszava 1946. december 5.
- Felvidéki Népszava 1946. szeptember 4.
- freedomfighter56.com 2022. freedomfighter56.com_EN freedomfighter.com_HU
- HORVÁTH János Wikipedia-oldala: [hu.wikipedia.org/wiki/Horváth_János_\(politikus\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/Horv%C3%A1th_J%C3%A1nos_(politikus))
- Janos HORVATH: Chinese Technology Transfer to the Third World. A Grants Analysis. USA, Praeger, 1976.
- Kis Újság 1946. december 6; 1946. május 24; 1947. február 6.
- Kossuth Népe 1946. május 25.
- MENYHÁRT Ferenc–ZSIROS Mária: A „gazdasági kinövekedés” prófétája volt hazánkban is. Dunaújvárosi Hírportál 2021. november 10. duol.hu/helyi-kozelet/2021/11/a-gazdasagi-kinovekedes-profetaja-volt-hazankban-is
- Miskolci Hírlap 1946. december 5; 1946. szeptember 4.
- nationalreview.com 2014. nationalreview.com/2014/01/freedom-fighter-part-ii-jay-nordlinger/
- Népszava 1945. november 30.
- ROMSICS Ignác (szerk.): Magyar Történeti Szöveggyűjtemény 1914–1999. I. köt. Budapest, 2000.
- SPANGEL Péter: Élő történelem. Horváth Jánossal, a parlamenti képviselők doyenével beszélget Spangel Péter. Budapest, Kairosz, 2012.
- The Christian Science Monitor 1985. csmonitor.com/1985/0319/oburns.html
- VÁRI Sára: A kínai fejlesztési együttműködés Afrikában az ezredfordulót követő évtizedben. Külgazdaság 2016. (LX.) kulgzdasag.eu/api/uploads/05_vari.pdf
- Világ 1946. május 23.
- ZSIROS Mária, MENYHÁRT Ferenc: Az élet sava-borsa. Horváth János életregénye. Budapest, L'Harmattan, 2018.

Rezümé

A publikáció Horváth János (Cece, 1921. november 7. – Budapest, 2019. november 25.) közgazdász, kisgazda politikus eddig kevésbé ismert oldalát mutatja be. Bemutatásra kerül Horváth fiatal kori közgazdász tehetsége, aki már huszonevesen a magyar nemzetgyűlés tagjaként a kisgazda szövetségi törvény előadója volt. Továbbá egy 30 évvel későbbi szakkönyvét is elemzem, amelyet élethelyzetéből fakadóan angol nyelven, amerikai közgazdászként publikált, és amiben már 1976-ban felhívta a figyelmet a kínai gazdasági térbódításra. Horváth a *Chinese Technology Transfer to the Third World. A Grants Analysis (USA, Praeger, 1976.)* c. kötetén keresztül megmutatja magát: láthatjuk a professzionális tudós-közgazdász higgadt, fegyelmezett, analitikus elméjét, amely a könyv nyelvezetében, felépítésében és tartalmában végig megnyilvánul. Hogyan jutott el Horváth a tudomány ilyen magas fokára? A publikáció felvillantja Horváth kivételes életútja során teljesített mérföldköveket, így bepillantást kapunk gondolkodásmódjába, politika szerepvállalásaiba, egyetemi tanulmányaiba, és világhírű tanárainak kapcsolati hálójába. A publikáció bizonyítja, hogy Horváthnak helye van az elismert magyar gondolkodók, történelmi példaképek sorában.

Kulcsszavak: Horváth János, közgazdaságtan, politika, kisgazda, Kína, USA, Columbia, segélyezés, támogatás

Abstract

János Horváth, the Economist

*This publication shows the less known side of the economist and smallholders' party politician János Horváth (Cece, 7 November 1921.– Budapest, 25 November 2019.). The talent of the young János Horváth is presented here. At around his 20s, as a member of the Hungarian National Assembly, he was the presenter of the Law on Trade Unions drafted by the Smallholders' Party. Furthermore, I also analyse his monograph written 30 years later, which was published by him as an American economist in English language due to his life-situation. Already in 1976, he raised the attention to the Chinese economic expansion in his book. Horváth shows himself through his own book titled *Technology Transfer to the Third World. A Grants Analysis (USA, Praeger, 1976.)*. The analytical mind of a calm, disciplined, professional scholar-economist manifests itself in the language, structure and content of the book. How could Horváth reach such a high level of scholarship? The publication reveals the milestones of Horváth's remarkable life, this way giving insight to his thinking, political career, university studies and to the network of his world-famous teachers. This publication proves that Horváth has place among the respected Hungarian thinkers and historical role models.*

Keywords: Janos Horvath, economics, politics, smallholder, China, USA, Columbia, aid, grant